

Komu na osoh?

Svetové médiá dávajú historickému stretnutiu len politickú pečat'

str. 5

Patrón politikov

Svätý Tomáš Morus rešpektoval autoritu kráľa, no odmietol ju vyzdvihnúť nad Božiu

str. 6

List generálovi X

Antoine de Saint-Exupéry vyzýva, aby sa vrátil ľudom duchovný význam

str. 10

Moceme to...

Akosi sa to pomotalo. Mali by sme byť „svetlo sveta“ a „svietiť pred ľuďmi“ (porov. Mt 5,14n), a my len tak-tak sliedňame. Občas síce náhle vzbĺkne jasnejší plamienok, ale naozaj len občas, a aj to iba na malú chvíľu. A tak svet, hoci vysvietený všakovakými neónmi a žiariacimi reklamami, je v podstate ponorený v tme.

Pomotali sme to. Našu lampu, ktorá mala osvetľovať svet, sme totiž „postavili pod mericu“, a nie „na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome“ (Mt 5,15). A tak svet prestal nad kresťanmi, „svetlom sveta“, žasnúť. „Pod mericu“ sa nikto nebude zohýnať...

A to je ten problém. Lampu Kristovho evanjelia oberáme totiž o svetlo. Rozriedovaním evanjeliových požiadaviek minimalizujeme knôt, a tak nemá čo „svietiť pred ľuďmi“, len sem-tam blikotať. Namiesto toho, aby sme naplnili Kristove slová, pokúšame sa ich prispôbiť na svoju mieru, na svoj obraz a podobu. Bláznovstvo pre Krista (por. 1 Kor, 4,10) sme zredukovali na mieru nášho „zdravého“ rozumu, ale fatálne zabúdajúc, že „múdrost' tohoto veku je bláznovstvom pred Bohom“ (1 Kor 3,19).

No „svetlo sveta“ zapalujú evanjeliové paradoxy, ich nelogickosť, ktorá však akosi nejde do kopy s prakticistickou súčasnosťou.

Ved' je vari normálne nastaviť po facke aj druhé líce? Je azda normálne pridať k žiadaným šatám ešte aj plášť? A ísť s niekým dve míle, hoci chce len spoločnosť na jednu jediná míľu? A modliť sa za tých, ktorí nám robia zle, prenasledujú nás, vládčia po súdoch, mučia a zabíjajú? A vari je v poriadku pripraviť slávnosť darebákovi, ktorý prehýri vydrankané dedičstvo, a potom sa dotrhaný vráti domov? A nie je vari proti zdravému rozumu nazvať budúceho prvého pápeža „satanom“, keď sa v dobrom úmysle pokúša ušetriť Pána, no zradcu Judáša vo chvíli, keď bozkom završuje zradu, nazvať „priateľom“? A akú to má logiku verejne blahorečiť celoživotného lotra len preto, lebo zahriakol svojho kumpána a poprosil trním korunovaného kráľa o pripomenutie si ho v akomsi kráľovstve, čo v danej situácii vyznelo skôr ako blúznenie? A vari nie je absurdné žiadať od figovníka plody, keď mám na ne chuť, a nie keď je na ne čas? Všetak to je už aj proti prírode! A vari je logické toto, normálne tamto, v poriadku či v zhode so zdravým rozumom to či ono...?

Ale to nie je všetko. Kristus tieto nelogické paradoxy od nás žiada! Jeho „no ja vám hovorím“ je jasná požiadavka, nut-

Dirk Walker: Reč na vrchu

nosť, a tak aj jediná možnosť, ako sa mu pripodobniť. Ako sa stať jeho skutočným učeníkom. Neprijatie evanjeliových paradoxov či ich zjemňovanie, aby sa každému páčili, vedie k vytváraní akýchsi nejasných formuliek, ktoré neoslovujú nikoho. A už tobôž nie sú „svetlom sveta“.

Apoštol Pavol vyčítal Galaťanom: „Teraz, keď ste poznali Boha, alebo skôr, keď Boh pozná vás, ako to, že sa znova vraciate k slabým a úbohým živlom a chcete im zasa slúžiť ako predtým?!“ (Gal 4,9)

Akosi to moceme...

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

Ozajstný pokrok, osobný či sociálny, urobíme iba vtedy, keď odhalíme večnosť, ktorá v nás drieme.

Treba však cítiť smäd po tomto tajomstve.

Nino Salvaneschi

**Nezabudli
ste si
predplatit'
VOX?**

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com

0918 472 420

Na pripomienku začiatku reformácie budú luteráni a katolíci spoločne pozývať ostatných

Krst je základ ekumenizmu

Predseda Pápežskej rady pre jednotu kresťanov kardinál KURT KOCH počas januárového Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov poskytol rozhovor Rádiu Vatikán, v ktorom rozoberal súčasný stav ekumenického dialógu.

Téma Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov bola *Povolani hlásat' mocné skutky Pána* (porov. 1 Pt 2,9). Text témy sa vypracoval v Lotyšsku.

Naším mottom je ona krásna veta, podľa ktorej sme povolani hlásat' veľké veci, ktoré vykonal Boh. Biblický text hovorí, že sme boli na istý čas zbavení Božieho milosrdenstva, no teraz je nám dané žiť v jeho milosrdenstve. Je v tom krásny súbeh so Svätým rokom milosrdenstva. Toto jubileum je príležitosťou zamyslieť sa spoločne nad jadrom kresťanskej viery. Ekumenizmus neznamena len reflexiu nad zložitými otázkami, ktoré nás ešte rozdeľujú, ale tiež spoločné prehľbovanie toho, čo je jadrom a srdcom kresťanskej viery. Jubilejný Svätý rok milosrdenstva a Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov sú na to dobrou príležitosťou.

Práve započatý Jubilejný rok sa rysuje v ekumenických vzťahoch ako veľmi dôležitý, počínajúc prípravami na 500. výročie začiatku reformácie. Vy ste na túto príležitosť už pripravili zvláštne smernice...

Áno, vydali sme dokument nazvaný *Od konfliktu ku spoločnosti*, v ktorom naznačujeme, akým spôsobom si spoločne pripomenieme výročie reformácie. Na základe tohto dokumentu sa vypracovali liturgické prvky, ktoré umožňujú sláviť spoločnú pripomienku začiatku reformácie. Tento dokument bude šíriť ako Svetová luteránska federácia, tak aj my. Pracujeme tiež na príprave liturgického stretnutia luteránov a katolíkov na svetovej úrovni. Plánuje sa na koniec októbra vo švédskom Lunde, v meste, kde sa aj ustanovila

Svetová luteránska federácia. Luteráni prišli s peknou myšlienkou, že to nebudú oni, kto pozýva katolíkov, ale že luteráni a katolíci budú spoločne pozývať ostatných. Dúfam, že táto udalosť prehľbí jednotu luteránov a katolíkov, a tak stane sa veľkým krokom na ceste k plnej jednote.

Mnohí vnímajú reformáciu predovšetkým ako obdobie konfliktu...

Túto vec je treba brať úplne vážne, pretože reformácia nepriniesla len znovuoobjavenie Biblie či učenie o ospravedlnení, ale aj rozdelenie a strašné náboženské vojny v 16. a 17. storočí. Ako to nedávno pripomenul pápež František: „*Keď vidíme krvavé boje medzi sunitmi a šiitmi, mali by sme si spomenúť, že sme robili to isté medzi luteránmi a katolíkmi.*“

V tomto zmysle musíme prosieť o odpustenie. Je to však len jeden aspekt. Nepripomíname si totiž len 500 rokov od začiatku reformácie, ale aj 50 rokov ekumenického dialógu medzi katolíkmi a luteránmi.

Musíme byť vdáční a oceniť, že sme za toto polstoročie objavili mnoho vecí, ktoré nás spájajú. Tretím aspektom je nádej. Nádej, že tieto spoločné oslavy pripomienky reformácie nám pomôžu nájsť novú dôveru do budúcnosti.

Tento rok je dôležitý tiež pre pravoslávny svet, ktorý plánuje od 16. do 27. júna 2016 na Kréte panortodoxnú synodu (synoda celého pravoslávna, pozn. red.). Aký význam bude mať táto udalosť pre dialóg s pravoslávnyimi?

Predovšetkým ide o epochálnu udalosť pre samotnú Pravoslávnu cirkev,

ktorá sa v poslednom tisícročí k takémuto snemu nikdy nezišla. Myslím si, že ekumenický patriarcha Bartolomej si veľmi dobre uvedomuje vážnosť situácie a sám vyhlásil: „*Pravoslávni veriaci o sebe hovoria, že sú synodálnou cirkvou – teraz to musia ukázať svetu.*“

Na druhej strane som presvedčený, že ak pravoslávne cirkvi v rámci panortodoxnej synody dokážu nájsť väčšiu vzájomnú jednotu, bude to veľká pomoc aj pri prekonávaní ťažkostí v katolícko-pravoslávnom dialógu. Preto dúfam a modlím sa za to, aby sa táto panortodoxná synoda naozaj uskutočnila, ako sa plánuje.

V pláne je aj každoročné stretnutie s východnými pravoslávnyimi cirkvami, teraz to bude v Káhire. Aké nádeje spájate s týmto stretnutím?

Už teraz vo februári máme na programe plenárne zasadanie s východnými pravoslávnyimi cirkvami, ktoré bude v Káhire. Toto stretnutie začne tretiu fázu dialógu.

Prvá fáza dialógu sa týkala ustanovenia a centra cirkvi, druhá fáza zasa spoločnosti a komunikácie medzi cirkvami v prvých piatich storočiach. Teraz začíname vážny dialóg o sviatosťoch, zvlášť sviatosťoch kresťanskej iniciácie, počínajúc krstom. Nie je to ľahká téma, pretože niektoré východné pravoslávne cirkvi ešte vyžadujú zopakovanie krstu napríklad v prípadoch zmiešaného manželstva alebo konverzie. Prirodzene, že ide o dôležitú záležitosť, aby sa krst uznal ako spoločný, pretože v tom je základ ekumenizmu. Dúfam, že v tejto dôležitej oblasti dokážeme nájsť väčší konsenzus.

red, RV

Čo predchádzalo historickému stretnutiu pápeža Františka a moskovského patriarchu Kirilla

Stretnutie bratov

Snímkka: net

Dlho očakávané prvé historické stretnutie pápeža s moskovským patriarchom sa stalo realitou. Svätý Otec František sa krátko po prilete na medzinárodné letisko v Havane 12. februára zvitl na Kube s Jeho Svätosťou Kirillom, patriarchom Moskvy a celej Rusi, a spolu strávili dve hodiny v súkromnom rozhovore.

Zdá sa takmer neuveriteľné, že bolo treba tisíc rokov na to, aby sa Kristovi učeníci stretli. „*To jasne hovorí o dôležitosti tohto stretnutia*“, uviedol pre *Rádio Vatikán* hovorca Svätej stolice Federico Lombardi, SJ.

UT UNUM SINT

Základný kameň stretnutia Svätého Otca Františka a moskovského patriarchu Kirilla položilo stretnutie bl. pápeža Pavla VI. s ekumenickým patriarchom Konštantínopolu Atenagorasom. K ich vzájomnému objatiu prišlo 5. januára 1964 vo Svätej zemi. O dva roky nato, 7. decembra 1965, deň pred skončením Druhého vatikánskeho koncilu, pápež a patriarcha odvolali vzájomné exkomunikácie z roku 1054, ktoré boli jednou z príčin Veľkej schizmy.

Obrovské úsilie na stretnutie s hlavou tretieho Ríma, ako sa označuje Moskva, vyvinul sv. Ján Pavol Veľký. Vtedajšia geopolitická situácia, ako aj jeho poľský pôvod, však bránili zrealizovať neskrývanú túžbu poľského pápeža. Ján Pavol Veľký sa však nevzdával a stále vysielal významné signály. Vari najvýznamnejší bol v podobe encykliky *Ut unum sint* (1995), v ktorej deklaroval úsilie Katolíckej cirkvi o jednotu kresťanov a zároveň ukázal otvorenosť smerom k úvahám o vykonávaní primátu rímskeho biskupa. Práve táto téma je dôležitá v prebiehajúcom dialógu medzi katolíckymi a pravoslávnyimi.

V roku 2004, už zoslabnutý pontifik, symbolicky odovzdal Ruskej pravoslávnej cirkvi starobylú ikonu Matky Bo-

žej Kazanskej, ktorá dovtedy zdobila pápežský apartmán. Vtedajšiemu patriarchovi Alexijovi II. ju odovzdal kardinál Walter Kasper. V pápežovom posolstve patriarchovi i ruskému ľudu sa uvádza: „*Nech toto starobylé zobrazenie Matky Božej povie o túžbe a pevnom odhodlaní rímskeho pápeža spolu s vami pokračovať na ceste vzájomného poznania a zmiernenia, na urýchlenie dňa plnej jednoty veriacich, za ktorú sa Pán Ježiš vrúcne modlil.*“

ZAVOLAJ, PRÍDEM

O dialóg s odlúčenými bratmi sa veľmi usiloval aj pápež Benedikt XVI. Pracoval na ňom nielen na teologickom poli, ale do dejín vošli aj jeho stretnutia s konštantínopolským patriarchom Bartolomejom I., hlavou Pravoslávnej cirkvi v Konštantínopole a v krajinách, ktoré sa k nemu hlásia, či s canterburským arcibiskupom Rowanom Williamsom, s ktorým udržoval nadštandardne intenzívne vzťahy. Pri stretnutí s patriarchom Bartolomejom I. na sklonku roku 2006 v Istanbule, predtým v Konštantínopole, označovanom ako druhý Rím, nazval Svätý Otec rozdelenie medzi kresťanmi za „*škandál pre svet*“. Smerom k anglikánom zarezovala Benediktova apoštolská konštitúcia *Anglicanorum coetibus*, ktorou hlava Katolíckej cirkvi uľahčila prestupy anglikánov do Katolíckej cirkvi.

Už začiatok Františkovo pontifikátu mnohé naznačil. Na jeho inaugurácii sa zúčastnil aj patriarcha Bartolomej I., čo bola vôbec prvá účasť patriarchu

od východnej schizmy v roku 1054 na inauguráciu rímskeho biskupa. To, že sa na slávnosti zúčastnil aj metropolita Hilarion, predsedom Oddelenie pre zahraničné cirkevné vzťahy Moskovského patriarchátu, bolo nielen pre vatikanistov viac ako veľavravné.

Verejne sa o možnom stretnutí s Kirillom zmienil pápež František koncom roku 2014 pri návrate z apoštolskej cesty v Turecku počas tlačovej konferencie na palube lietadla: „*S patriarchom Kirillom existuje spoločná vôľa na stretnutie. Povedal som mu: ‚Prídem tam, kam povieš. Zavolaj ma a ja pôjdem.‘ On chce to isté.*“ Konflikt na Ukrajine však stretnutie oddialilo.

ŠTVRĽSTOROČNÁ PRÍPRAVA

Historické stretnutie pápeža Františka s moskovským patriarchom Kirillom je teda ovocím niekoľko desiatok rokov trvajúceho úsilia o zblíženie medzi Vatikánom a Moskvou. „*Môžeme hovoriť o iniciatívach siahajúcich takmer 25 rokov dozadu, ktoré sa však nikdy nerealizovali,*“ povedal pre *Rádio Vatikán* P. Hyacinthe Destivelle, OP, ktorý je zodpovedným za vzťahy Svätej stolice so slovanskými pravoslávnyimi cirkvami v rámci Pápežskej rady pre jednotu kresťanov. Potvrdil, že od začiatku pontifikátu pápeža Františka mal patriarcha Kirill túžbu stretnúť sa s ním.

Podľa metropolitu Hilariona skoršiemu stretnutiu oboch cirkevných hláv zabraňovali obavy z „*prozelytizmu katolíckych misionárov na kánonickom teritóriu Moskovského patriarchátu*“ a „*činnosť gréckokatolíkov na Ukrajine*“. Dominikánsky páter Destivelle potvrdil, že na strane Moskovského patriarchátu bol naozaj „*istý strach zo strany moskovského patriarchu z katolíckeho prozelytizmu v Rusku*“, ale dodal, že tieto obavy boli neopodstatnené, pretože „*zo strany Katolíckej cirkvi neexistujú žiadne takéto úsilia*“. Katolícka cirkev sa podľa pátra Destivella usiluje o cestu ekumenizmu: „*Cieľom ekumenických úsilí je to, aby sme raz boli schopní, katolíci aj pravoslávni, prijať to isté telo Krista.*“

Napokon o stretnutí Františka a Kirilla rozhodlo stupňujúce sa prenasledovanie kresťanov na Blízkom východe. Násilia a vraždy páchané na kresťanoch odsunuli všetky prekážky, navyše, samotná biskupská synoda Ruskej pravoslávnej cirkvi vyzvala patriarchu Kirilla, aby sa urýchlene stretol s pápežom.

Spracovala A. T.

Svetové „hlavnoprúdové“ médiá dávajú historickému stretnutiu len politickú pečať

Komu na osoh?

Snímka: net

Dvojhodinové stretnutie pápeža Františka s moskovským patriarchom Kirillom vyvrcholilo podpísaním spoločnej deklarácie.

Hoci stretnutie s radosťou očakávali tak katolíci ako aj pravoslávni veriaci a hoci deklarácia oboch hláv cirkví hovorí o spoločnej odpovedi katolíkov a pravoslávnych na naliehavé výzvy súčasného sveta, svetové „hlavnoprúdové“ médiá sa usilovali význam stretnutia degradovať na politickú udalosť.

SLEPÍ POZOROVATELIA

RTVS, odvolávajúc sa na „pozorovateľov“, informovala, že pápež „sa nechal využiť Ruskom, ktoré sa túži presadiť na svetovej scéne v čase, keď ho rozpory so Západom čoraz väčšmi izolujú“. Podľa RTVS „patriarchova ochota stretnúť sa konečne s pápežom má skôr politické pozadie“. „Patriarcha Kirill je totiž aj duchovným poradcom šéfa Kremľa Vladimíra Putina,“ zjednodušili „pozorovatelia“.

Pikantné na degradácii historického stretnutia na politikum je, že agentúry akoby vôbec nebrali do úvahy vyhlásenie pápeža Františka, ktorý na tlačovej konferencii na palube lietadla letiacom z Kuby do Mexika povedal: „Išlo o rozhovor medzi bratmi. Jasné body, ktoré znepokojujú oboch, o tých sme hovorili. So všetkou úprimnosťou. On hovoril slobodne a aj ja som hovoril slobodne. Bolo cítiť radosť.“

A preto pápež, akoby tušil, ako médiá „pochopia“ aj spoločnú deklaráciu, dôrazne vyhlásil: „Nie je to politická deklarácia, nie je to sociologická deklarácia, je to pastorálna deklarácia, aj

keď sa hovorí o sekularizme a o explicitných veciach, o biogenetickej manipulácii a o všetkých tých veciach. Je od dvoch biskupov, ktorí sa stretli s pastoračným znepokojením.“

Z TRIDSIATICH PÄŤ

Po prečítaní si deklarácia takmer každý pochopí, prečo sa „hlavnoprúdové“ médiá usilujú celému havanskému stretnutiu dať silou-mocou politickú pečať. Ich informovanie sa totiž zameralo na časť deklarácie, ktorá hovorí o naliehavej potrebe zastaviť prenasledovanie kresťanov i členov iných náboženstiev na Blízkom východe. „Obaja bratia, biskupi“ v deklarácii „žiadajú“ či „povzbudzujú“ „medzinárodne spoločenstvo, aby neodkladne konalo“, resp. „aby sa zjednotilo a aby prispelo skrze dialóg k rýchlemu obnoveniu mieru“. Isto, tento apel súvisí s politikou, ale v tridsať bodovej deklarácii sa tomuto problému, aj keď na výsosť neodkladnému, venuje päť bodov. No podľa médií je prenasledovanie kresťanov gros deklarácie.

Je pravda, že spomínané body nasledujú po úvodných troch, v ktorých obaja veľpastieri vysvetľujú dôvod a miesto stretnutia, a po ďalších štyroch, v ktorých konštatujú smutný fakt schizmy a „plačú nad stratou jednoty“ medzi cirkvami. No text siedmeho bodu médiá prešli mlčaním, hoci sa tu uvádza, že obe cirkvi sú odhodlané „urobiť všetko, čo je potrebné, aby sme prekonalí historické nezhody, ktoré sme zdedili, chceme zjednotiť naše sily vo vydávaní

svedectva o Kristovom evanjeliu a spoločnom dedičstve Cirkvi prvého milénia, odpovedajúc spoločne na výzvy súčasného sveta“.

PREHLIADANÉ BODY

Hneď po bodoch týkajúcich sa prenasledovania kresťanov nasleduje osem bodov, o ktorých médiá neinformovali, alebo sa len obmedzili na prostú vetu. No pritom hlavy oboch cirkví na jednej strane vyzdvihli zamlčovaný fakt „bezprecedentnej obnovy kresťanskej viery, k akej teraz dochádza v Rusku a v mnohých krajinách východnej Európy, kde po celé desaťročia vládli ateistické režimy“, no na druhej strane ich „znepokojuje situácia v toľkých krajinách, kde kresťania stále častejšie narážajú na obmedzovanie náboženskej slobody“. „Obzvlášť konštatujeme, že premena niektorých krajín na sekularizovanú spoločnosť, ktorým je cudzí každý odkaz na Boha a na jeho pravdu, predstavuje vážnu hrozbu pre náboženskú slobodu.“ František i Kirill sú „znepokojení“ z „obmedzovanie práv kresťanov, ba dokonca ich diskriminácia, keď sa ich niektoré politické sily vedené ideológiou sekularizmu, neraz značne agresívneho, snažia vytlačiť na okraj verejného života“. vyjadrili však presvedčenie, že „Európa musí ostať verná svojim kresťanským koreňom“.

Západnému svetu sa tiež nemôže páčiť kritika „hýrivého konzumizmu“, tak médiá o 17. bode úplne mlčali. To, že hlavy oboch cirkví sú „znepokojené krízou rodiny“, že „pravoslávni a katolíci zdieľajú rovnaký koncept rodiny“, pričom „rodina sa zakladá na manželstve, slobodnom a vernom akte lásky muža a ženy“, médiá poňali asi len ako akési konštatovanie o „kríze rodiny“, zo strany kresťanov tak bežné. No o dôraznom žiadaní „všetkých, aby rešpektovali neodňateľné právo na život“ úplne mlčali. A zamlčali aj „znepokojenie“ pontifikov „nad rozvojom techník lekárskej asistovaného plodenia“ či rozvojom eutanázie, ktorá „spôsobuje, že osoby vo vyššom veku a chorí sa začínajú cítiť ako nadmerná záťaž pre ich rodiny“.

Na palube lietadla letiacom z Havany do Mexika pápež František povedal novinárom: „Myslím si, že s deklaráciou, ktorú ste dostali do rúk, budete mať prácu na celú noc a možno aj na zajtra.“

Zdá sa, že majitelia médií to stihli ešte pred prístátím v hlavnom meste Mexika...

PAVOL PRIKRYL

Sv. Tomáš Morus rešpektoval autoritu kráľa, no odmietol ju vyzdvihnúť nad Božiu

Hans Holbein ml.: *Sir Tomáš Morus*

V roku 2002 diváci v ankete televíznej stanice *BBC* zaradili sv. Tomáša Mora do zoznamu stovky najvýznamnejších Britov všetkých čias. Za tohto katolíckeho mučeníka hlasovali nábožensky vlašní Briti nielen kvôli jeho právnickej, literárnej či politickej činnosti, ale najmä kvôli jeho principiálnosti vedúcej k svätosti. Významné množstvo divákov potvrdilo to, čo dva roky pred anketou *BBC*, v Jubilejnom roku 2000, povedal pápež sv. Ján Pavol Veľký. Ten nazval Tomáša Mora „nebeským patrónom štátnikov a politikov“.

NADČASOVÝ ŽIVOT

Morova príťažlivosť vyvierá z túžby, ktorú má v sebe každý človek – viesť život podľa svojho presvedčenia. Takýto život je totiž nielen životom odvahy a lásky, ale je aj nadčasový. Málokedy sa stretá jemnosť s veľkosťou a vážnosť s humorom tak, ako v osobe tohto anglického humanistu, jedného z najväčších európskych vzdelancov svojej doby, štátnika, špičkového právnika, spisovateľa, milujúceho otca rodiny a – mučeníka.

Hoci žil Tomáš Morus pred pol tisícročím, jeho doba sa nám nemusí zdať až tak vzdialená. Boli to časy, keď svet kresťanstva zasiahli viaceré dejinné turbulencie, ktoré mali fatálne následky ako pre Cirkev, tak aj pre ďalší vývoj sveta. Bolo to obdobie nielen vzniku odboja voči Cirkvi, ale aj obdobie korupčných vlád a väčších či menších politických kríz. Morus si nerobil ilúzie o situácii v Cirkvi či vo svetských inštitúciách, anglickými panovníkmi počnúc, ale svet mal takýchto ľudí vždy dosť.

Patrón politikov

„Tomáš Morus má pre nás teraz väčší význam než kedykoľvek od svojej smrti. Ale dnes pre nás určite nemá taký význam, aký bude mať možno o sto rokov.“ Tieto prorocké slová napísal v roku 1929 Gilbert Keith Chesterton.

Tomáš Morus je zaujímavý pre súčasnosť kvôli niečomu inému – ponúka model života v odvahe a v presvedčení. Známa je Morova odpoveď manželke, keď sa jej spýtal, ako dlho by ešte žil, ak by prijal ponuku Henricha VIII. na záchranu života v podobe ustúpenia zo svojho katolíckeho presvedčenia: „Dvadsať rokov? Iba? Keby si bola povedala niekoľko tisíc, bolo by to ešte čosi. A predsa, bol by to zlý kupec, ktorý by za tisíc rokov predal celú večnosť.“

„Nie je to iba akýsi ‚umelohmotný‘ svätec,“ hovorí philadelphský arcibiskup Charles Chaput a dodáva: „Veľmi chcel žiť, no nie za cenu straty svojej duše.“

NEPODPLATITEĽNÝ

Presný dátum Morovho narodenia nie je známy. Narodil sa v Londýne v roku 1477 alebo 1478. Bol vnukom a synom prominentných londýnskych právnikov. Dostal dobrú výchovu a dôkladné humanistické vzdelanie. Istý čas ho vychovávali v dome kráľovského kancelára kardinála Mortona, neskôr študoval na canterburskom kolégiu a od roku 1492 na oxfordskej univerzite. Hoci dosahoval významné študijné úspechy, na otcovu žiadosť už po dvoch rokoch poslušne opustil slávnú univerzitu a dal sa na štúdium práva v Londýne, ktoré zvládol veľmi úspešne.

Tomášov veľký duch, túžiaci po plnosti vedy a po hĺbkach duchovného života, ho priviedol na štyri roky do kartuziánskeho kláštora, kde sa zahĺbil do štúdia filozofie a teológie a kde žil aj intenzívnym duchovným životom. Vtedy nadviazal trvalé priateľstvo s veľkými humanistami Erazmom Rotterdamským a Johnom Coletom. Teológ John Colet sa stal aj Tomášovým duchovným vodcom.

V roku 1503 sa Tomáš Morus vrátil do verejného života. Stal sa uznávaným právníkom, vo vtedajších časoch údajne najlepší. Značná časť historikov ho dokonca považuje za najcharakternejšieho právnika anglických dejín. Morus bol nepodplatiteľný zástanca zákona,

no na druhej strane mal veľké porozumenie pre ľudí, najmä chudobných, ktorí sa dostali do rozporu so zákonom.

STAROSTLIVÝ OTEC

Keďže v Morových rukách zákon slúžil všetkým bez rozdielu, pričom predovšetkým rešpektoval práva a záujmy jednoduchého človeka, v 1504 ho zvolili do parlamentu. Dlhú sa tam však neohrial. Kráľ Henrich VII. požiadal parlament, aby odhlasoval mimoriadnu daň, z ktorej chcel dať veno svojej dcére Margite. Tomáš pokladal túto daň za nespravodlivé zaťaženie ľudu. Vo svojom vystúpení povedal: „Dnešný štát sa mi javí len ako zrada boháčov, ktorí pod zámenkou spoločného blaha sledujú svoje vlastné výhody a všakovakými úskokmi sa usilujú len o to, aby si zabezpečili vlastníctvo všetkého, čo neoprávnene získali. Takéto podarené ustanovenia zriaďujú bohatí v mene celku, teda aj chudobných, a nazývajú ich zákony.“ Zvýšenie dane v parlamente neprešlo, zato Tomášova poslanecká kariéra sa veľmi rýchlo skončila...

Niekoľko rokov života v ústraní využil Tomáš na cestu do Európy, kde sa zoznámil s vedeckým životom na louvainskej a parížskej univerzite. V tom čase sa Tomáš aj oženil s Jane Coltoovou. V období piatich rokov sa manželom Morusovcom narodili tri dievčatá a chlapec. Ich manželské štastie však trvalo iba šesť rokov. Jana zomrela v roku 1511. Mala iba 23 rokov. Tomáš sa oženil druhý raz. Vzal si vdovu, ktorá mala dcéru z prvého manželstva. Nová žena bola dobrá gazdina a k deťom sa správala ako pravá matka.

REFORMA, NIE REFORMÁCIA

V roku 1509 zomrel kráľ Henrich VII. Jeho nástupcom sa stal jeho syn Henrich VIII. a Tomáš sa mohol znovu zapojiť do verejných funkcií. V rokoch 1510 – 1519 bol zástupcom londýnskeho starostu, čo vtedy predstavovalo úrad sudcu. Spôsob, akým viedol procesy, okamžite vzbudil pozornosť. Súdil s istotou, šetril pri tom čas aj prostriedky,

» »

a predovšetkým ho nebolo možné poplatiť. Získal povest' spravodlivého sudcu, ktorému sa nikto nevyrovná.

Henrich VIII. si cenil Morove postoje a vzdelanosť a vyslal ho na diplomatické misie. Neskôr ho vymenoval za člena kráľovskej rady, onedlho sa stal hovorcóm Hornej snemovne. V roku 1517 nastúpil plne do kráľových služieb, v ktorých sa v roku 1521 stal rytierom. Bol rozhodným protivníkom Martina Luthera a pomohol Henrichovi VIII. spísať spis *Obrana siedmich sviatostí*, ktorý získal veľký ohlas po celej Európe a za ktorý pápež kráľa odmenil titulom *Defensor fidei* (obranca viery).

Protestantský odboj proti Cirkvi sa Tomáša veľmi dotkol. Nezatváral oči pred nedostatkami v Cirkvi. Nerobil si ilúzie o korupcii klerikov, letargii a pokrytectve niektorých cirkevných prelátov. Na druhej strane však videl aj neúprimnosť novátorov, ktorí nechceli vidieť, čo je v Cirkvi dobré, a jednostranným poukazovaním na chyby, prípadne ich zveličovaním, iba zastierali svoje osobné záujmy. Sám sa zasadzoval za urgentné nápravy vo vnútri Cirkvi. Bol za reformu Cirkvi, nie však za reformáciu. V roku 1523 Morus vydal spis *Responsio ad Lutherum (Odpoveď Lutherovi)*. V ďalších rokoch napísal veľké polemické traktáty proti iným anglickým reformátorom, akým bol napríklad aj William Tyndale.

KONFLIKT S RÍMOM

Hoci Tomášovo renomé v očiach Henricha VIII. rástlo, Morovi nebolo nič tak vzdialené ako kariéra dvorana. Erasmus Rotterdamský sa vyjadril, že „nikto sa neusiloval dostať ku kráľovskému dvoru tvrdošijnejšie ako sa Morus usiloval odtiaľ utiecť“. Aj napriek takémuto postojú roku 1529 kráľ Henrich VIII. vymenoval Tomáša Mora za lorda kancelára. Bola to po kráľovi najvyššia hodnosť, na súčasne pomery by sme hovorili o premiérovi, ktorý je zároveň najvyšší sudca kráľovstva.

Tomáš veril, že získa kráľa pre reformu a privedie ho k politike, čo by uľahčila situáciu chudoby. Namiesto toho sa s ním však dostal do ostrého konfliktu, ktorý sa ťahal od roku 1527. Odvtedy chcel kráľ dosiahnuť u pápeža Klementa VII. vyhlásenie neplatnosti svojho manželstva s Katarínou Aragónskou. Keď sa to nepodarilo prostredníctvom dlhoročného kancelára kardinála Wolseya, skúsil dosiahnuť svoj cieľ pomocou vysoko váženého Tomáša Mora. Tomáš bol kráľovi verný a ochotne mu spíňal všetky jeho želania, okrem tých,

Edward Matthew Ward:
Sir Tomáš Morus sa lúči pred popravou so svojou dcérou

ktoré neboli proti katolíckym zásadám. Keďže Rím odmietal kráľovo manželstvo vyhlásiť za neplatné, Henrichovi sa nepodarilo získať kancelára na vybavenie nulity manželstva. Napätie medzi nimi narastalo, a tak v roku 1532 sa Tomáš vzdal kancelárskej hodnosti.

ODMIETNUTIE PRÍSAHY

Anglický parlament neakceptoval pápežovo rozhodnutie a potvrdil manželstvo Henricha a Anny Bolenyovej *Zákonom o nástupníctve*. Henrich si potom o polroka, v novembri 1534, nechal schváliť *Zákon o zvrchovanosti*, ktorým sa sám dosadil do čela anglickej cirkvi, odtrhol ju od rímskokatolíckej Cirkvi, čím vznikla Anglikánska cirkev. Kňazi mali na žiadosť kráľa prisahať, že neuznanie „cudného väzku Anny a Henryho“ a nezrieknutie sa „rímskeho biskupa, ktorý si osobuje právo hovoriť si pápež“, je zrada. Začalo sa tvrdé prenasledovanie katolíkov. André Maurois v *Dejinách Anglicka* napísal, že „rozvodová komédia sa zmenila na hroznú tragédiu“.

Prirodzene, že kráľ žiadal prisahu aj od svojho bývalého kancelára Tomáša Mora. Ešte v roku 1534 kráľ vyzval, aby prisahal na *Zákon o nástupníctve*. Tomáš nemal problém s nástupníctvom potomkov druhej Henrichovej ženy, ale keďže zákon popieral platnosť prvého kráľovho manželstva a pápežovu právomoc v tejto veci, odmietol prisahať. Vzápätí ho zatkli a v súdnom procese, ktorý rozhodne nie je možné považovať za riadny ani podľa vtedajšieho anglického práva, ho odsúdili na smrť pre zradu a 6. júla 1535 na Tower Hill popravili. Zhromaždenému davu, ktorý sa prišiel pozrieť na jeho popravu po-

vedal: „Zomieram ako kráľov verný sluha, ale predovšetkým ako sluha Boží.“

POVINNOSŤ LAIKOV

Prečo Tomášovi súčasníci tak veľmi chceli, aby verejne podporil kráľov rozvod s Katarínou a následné manželstvo s Annou, ako aj zvrchovanosť kráľa nad cirkvou? Prečo tak kráľ trval na verejnej deklarácii poslušnosti? A prečo to niekoho zaujíma aj dnes?

Arcibiskup Charles Chaput odpoveď zhrnul do jedného slova: „Charakter.“ Morus sa riadil svedomím, lebo vedel, že je povinný počúvať predovšetkým Boha. Rešpektoval autoritu kráľa, no odmietol ju vyzdvihnúť nad Božiu. Pre Mora bolo Kristovo učenie nadradené aj ľudským zákonom, aj vôli vládcu.

Tu sa však odkaz sv. Tomáša Mora pre súčasnosť nekončí. Vo svojom slávnom diele *Utópia* (1516) zdôrazňuje povinnosť kresťanov vstupovať do verejného priestoru, napriek nutnému zlu, ktoré sa s tým spája: „Ak niečo nemožno zmeniť na dobré, treba sa usilovať, aby to nebolo priveľmi zlé.“ Inými slovami, kresťania v politike sa majú usilovať, aby zákony boli čo najmorálnejšie, resp. tak morálne, ako je to v danej situácii možné. A keďže sa legislatíva tvorí v sekularizovanom svete, táto úloha spočíva predovšetkým na veriacich laikoch. „Je na laikoch, aby presýtili zákony, štruktúry a kultúru krajiny skutočným kresťanským duchom,“ napísal arcibiskup Chaput a dodal: „Tvrdiť, že presadzovanie katolíckych princípov vo verejnom živote by viedlo k fundamentalistickej teokracii alebo ku kresťanskému Talibanu, je intelektuálne nepoctivé. Je to prekrúcanie dejín.“

NUTNOSŤ ODVAHY

Cirkev si nenárokujú právo panovať nad sekulárnou sférou. No rozhodne má právo, priam povinnosť, používať svoju autoritu a vyzývať tých, ktorí vládnu, aby prijímali spravodlivé zákony. „V tomto zmysle Katolícka cirkev nemôže, nechce a nebude akceptovať výzvy, aby sa nemiešala do politiky,“ odkazuje philadelphský arcibiskup.

Charles Péguy napísal, že sloboda je systém stojaci na odvahe. Aj na odvahe vstúpiť do politiky. Aktívne, t. j. ako politik, ale aj pasívne – rozhodnutím ísť voliť. Pre veriaceho kresťana to znamená voliť tých, ktorí sa usilujú „presýtiť zákony kresťanským duchom“. Inak dôjde k odluke štátu od morálky a odluke občana od svedomia. To by viedlo k bezcharakternej politike a v konečnom dôsledku i spoločnosti.

PAVOL PRIKRYL

Sudca Antonin Scalia: Americká vláda by mala prestať uprednostňovať sekularizmus

Snímka: The Advocate

Nevnucujte nám sekularizmus!

Sudca Najvyššieho súdu USA Antonin Scalia (na obr.) odmietol pojem náboženskej neutrality slovami, že ústava nepreferuje ateizmus (doslova *nenáboženstvo*, pozn. prekl.) pred náboženstvom. Podľa sudcu je toto súčasné chápanie ústavy mylné.

Najvyšší súd Spojených štátov (jeho skratka SCOTUS sa skladá z prvých písmen anglického názvu Supreme Court of the United States,) je najvyšší orgán súdnej moci v USA. Je najvyšší odvolací súd (apelačný), no v podstate rieši len malý počet káuz, ktoré si sám vyberá.

Od roku 1869 sa počet sudcov amerického najvyššieho súdu ustálil na deväť. Menuje ich prezident a schvaľuje senát. Títo sudcovia sa v podstate nedajú odvolať, bývajú vo funkcii do konca života alebo kým sami nerezignujú či neodídu do dôchodku. Významná časť ich práce spočíva v rozhodovaní, či je zákon alebo legislatívna vyhláška v súlade s ústavou.

NEMÁ TO OBDOBU

V nedávnej diskusii v jednej strednej škole v New Orleanse sudca Najvyššieho súdu USA Antonin Scalia verejne pochybnil myšlienku, že ústava prikazuje americkej vláde uprednostňovať sekularizmus. „Ak mám byť naozaj úprimný, tak v tradícii našej ústavy to nemá obdobu. Odkiaľ sa to vzalo?“ spýtal sa Scalia a vzápätí dodal: „Je úplne jasné, že nemožno uprednostňovať jedno náboženstvo pred druhým, ale vari nemožno uprednostňovať náboženstvo pred nenáboženstvom?“

Podľa sudcu Scaliu nemožno v celých dejinách nájsť obdobu podsúvanej interpretácie: „Až do 20. storočia. Vtedy začali liberálni sudcovi uplatňovať na prvý ústavný dodatok abstraktné pravidlo namiesto toho, aby aplikovali bežne zaužívanú prax.“

No sudca išiel ešte ďalej. Podľa neho, ak ľudia chcú, „aby vláda preferovala nenáboženstvo, potom majú za takých ľudí hlasovať“, a nie žiadať súdy, aby vytvárali právne predpisy zo sudcovských kresiel. „Američania si Boha vždy ctíli, tak im niečo takéto nevnučujte pod zámienkou, že si to vyžaduje na-

ša ústava!“ vyzval sudca Scalia nielen politikov, ale aj širokú verejnosť.

VYTRHNUTÉ Z KONTEXTU

Ako znalec ústavy vysvetlil, že výraz „odluka cirkví a štátu“ sa nikdy nenachádzal v americkej ústave, ale je vytrhnutý z kontextu listu, ktorý pochádza z roku 1802. Napísal ho Thomas Jefferson baptistom v Danbury. Jefferson tejto kresťanskej skupine napísal, že si môžu byť istí tým, že prvý dodatok postavil „múr rozdelenia medzi cirkvou a štátom“, čo im zaručuje, že vláda nemá právo zasahovať do praktizovania náboženstva. Právnicki však podľa Scaliu túto frázu použili na niečo celkom iné: náboženstvo vraj nemá miesto vo vláde. Takéto chápanie však Scalia nazval „absurdným“.

Tiež vyhlásil, že na tom, že verejní činitelia vyzývajú Božie meno, nie je nič zlé: „Boh nám dal veľa dobrého. Jedným z dôvodov, prečo tak učinil, je, že sme mu vzdávali česť. To, že sme vyhrali revolúciu, bolo mimoriadne. Bitka o Midway bola mimoriadna... Na rozdiel od iných krajín sveta, ktoré nezývajú jeho meno, my sme ho uctievali v prezidentských prejavoch, pri vyhláseniach v deň Vďakvyzdania a aj mnohými inými spôsobmi.“

VZÝVAŤ BOHA JE DOBRÉ

V tejto súvislosti A. Scalia spomenul príhodu, ktorá sa odohrala po útokoch 11. septembra 2001.

V tom čase bol A. Scalia v Ríme a po prejave prezidenta Georgea W. Busha, v ktorom vtedajší prezident požiadal Boha o požehnanie pre Spojené štáty, prišlo súkromne za sudcom Scaliom mnoho iných sudcov a vyjadrili želanie, že by boli radi, keby aj ich hlavy štátov mali odvahu vyzývať Božie meno na verejnosti. „Vzývať Boha zo strany verejných činiteľov je úplne v súlade so zákonom. Nie je na tom nič zlé a ni-

komu nedovoľte hovoriť, že je na tom niečo zlé,“ vyzval sudca poslucháčov.

KTO JE SUDCA SCALIA

Antonin Scalia je oddaný a praktizujúci katolík, pravidelne sa zúčastňuje na tradičnej latinskej omši vo Virgínii. Jeho syn Paul je známy kňaz Arlingtonskej diecézy.

Ako prvý Američan talianskeho pôvodu sa stal sudcom SCOTUS. V súčasnosti je služobne najstarší a vekom druhý najstarší sudca Najvyššieho súdu USA. Považujú ho za najkonzervatívnejšieho sudcu najvyššieho orgánu súdnej moci v Spojených štátoch, ktorý dokonca z pozície sudcu verejne vystupoval proti právu na potrat.

A to je preň typické – ako sudca vždy verejne vyznával a obhajoval kresťanské hodnoty. Bol medzi štyrmi sudcami najvyššieho súdu, ktorí odmietli názor svojich piatich kolegov, hlasujúcich na zrušenie dovtedy platného zákona na ochranu manželského zväzku. Vďaka tesnej väčšine piatich liberálnych sudcov najvyšší súd rozhodol, že „manžestvá“ medzi osobami rovnakého pohlavia sú legálne v celých štátoch. V opoňenskom zdôvodnení A. Scalia odmietol predpoklad piatich sudcov, že dovtedajší zákon mal „ponížiť“, „ublížiť“ a „znevažovať“ homosexuálov. Vysvetlil, že tento zákon „nerobil nič viac, iba kodifikoval aspekt manželstva, ktorý bol v našej spoločnosti nespochybniteľný po väčšinu jej existencie a, prirodzene, bol nespochybniteľný v prakticky všetkých spoločnostiach počas prakticky celej histórie ľudstva.“

Podľa znalcov amerického práva sa Scaliowie zdôvodnenia a právne analýzy „veľmi ľahko čítajú a jeho zábavný štýl písania môže urobiť aj tie všedné oblasti práva zaujímavé“.

Žiaľ, 13. februára, sudca Antonin Scalia zomrel. R. I. P.

-pad-/LNS

*Mať
posledných
päť dolárov,
tri dáň
do reklamy
Henry Ford*

www.vox.prikryl.sk

*Mať posledné
peniaze,
objednám si*

VOX

dvojtyždenník moderného
kresťana

časopis v PDF formáte
o náboženstve a kultúre

OBJEDNÁVKY:

vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

Spisovateľ Antoine de Saint-Exupéry vyzýva, aby sa vrátil ľudom duchovný význam

List generálovi X

ANTOINE de SAINT-EXUPÉRY mal úžasný talent vidieť veci v ich najhlbších i najširších súvislostiach, navyše s istým prorockým dosahom. A tak aj jeho *List generálovi X* nie je len dobovou esejou, ale i posolstvom pre ďalšie generácie. A pre tú našu.

Som „chorý“ na neurčitý čas. Nepriznám si však právo nepodstúpiť túto chorobu. Je to choroba, ktorú treba prekonať. To je všetko.

Dnes som v hĺbke duše nesmierne smutný. Je mi smutno z mojej generácie, lebo jej chýba akákoľvek ľudská podstata. Generácia, ktorá spoznala ako formu duchovného života len bar, matematiku a bugatky, je dnes vtiahnutá do prísne stádovitej činnosti zbavenej akejkoľvek pestrosti. Ľudia to už nie sú schopní spozorovať.

NEVDĀČNÝ DŽOB

Vezmite si, povedzme, vojenský stav spreď sto rokov. Zvážte, koľko úsilia vynakladal, aby zodpovedal duchovnému, poetickému, alebo jednoducho ľudskému životu človeka.

Dnes, keď sme vysušenejší než tehly, sa tým naivnostiam smežeme. Ošatenie, zástavy, spevy, hudba, víťazstvá, dnes niet víťazstiev, nič, čo by malo praktický dopad takého Slavkova. Sú iba javy pomalého alebo rýchleho zažívania. Všetka lyrika vyznieva smiešne a ľudia odmietajú prebudiť sa k akémukoľvek duchovnému životu. Čestne vykonávajú určitú prácu pri páse. Ako vraví americká mládež: prijímame ten „nevďačný džob“ čestne a propaganda na celom svete sa beznádejne trápi.

Chorobou mládeže veru nie je nedostatok výnimočných talentov, ale vnútený zákaz opierať sa o veľké osviežujúce mýty, aby nevyzerala banálne. Od gréckej tragédie ľudstvo upadlo až k divadlu pána Louisa Verneuilu (už sa ani trochu nedá ísť ďalej). Storočie reklamy, Bedeauovho systému, totalitných režimov, armád bez poľníc, zástav, bez omší za nebohých. Ako strašne nenávidím dobu, čo žijem. Človek v nej umiera smädcom.

OBJAVIŤ ŽIVOT DUCHA

Ach! Generál, existuje len jeden problém pre svet, jeden jediný. Vrátiť ľu-

ďom duchovný význam, duchovný nepokoj. Nech na nich dopadá voľačo, čo sa podobá na gregoriánsky spev. Keby som bol veriaci, po uplynutí tejto doby „nevýhnutného a nevďačného džobu“ by som určite zniesol iba život v kláštore Solesmes. Ľudia už nemôžu žiť z chladničiek, politiky, bilancii a krížoviek, veď vidíte. Už nemôžu! Ľudia už nemôžu žiť bez poézie, farieb, bez lásky. Prejdenú cestu možno odmerať iba dedinským spevom z 15. storočia. Neostáva nič, len hlas robota propagandy (prepáčte mi). Dve miliardy ľudí už počúvajú iba robota, chápu iba robota, stávajú sa robotmi.

Všetky posledné trhliny posledných tridsiatich rokov majú iba dva pramene: slepé uličky hospodárskeho systému z 19. storočia a duchovnú beznádej. Prečo pilot Mermoz šiel za tým svojím hlúpym plukovníkom, ak nie len preto, lebo bol smädny? Prečo bolo Rusko? Prečo Španielsko? Ľudia sa pokúsili o karteziánske hodnoty. Okrem prírodných vied im to však ani trochu nevyšlo.

Je len jeden problém, jeden jediný: znovu objaviť, že jestvuje život ducha, ktorý je na vyššom stupni ako život inteligencie, jediný život, čo uspokojuje človeka.

To presahuje problém náboženského života, ktorý je tiež iba jeho jednou formou (hoci možno život ducha vedie nevyhnutne k životu inteligencie). A život ducha sa začína tam, kde „jedna“ bytosť je ponímaná nad hmoty, čo ju tvoria. Láska k domu – tá láska, ktorú

v Spojených štátoch nepoznajú – je už životom ducha.

Je ním aj vidiecky sviatok, aj uctievanie mŕtvych (uvádzam to, lebo odkedy som prišiel, zabili sa tu dvaja či traja parašutisti, ale ich odstránili: prestali slúžiť). To, že človek už nemá význam, vyplýva z čias, nie z Ameriky.

NENAPNUTÉ PUTÁ

Rozhodne treba hovoriť s ľuďmi.

Na čo je dobré vyhrať vojnu, ak z nej máme na sto rokov krízu revolučnej epilepsie? Keď sa nemecká otázka konečne usporiada, len potom prídu všetky skutočné problémy. Je málo pravdepodobné, že špekulácia o amerických skladoch po skončení tejto vojny postačí na to, aby odvrátila ľudstvo od jeho naozajstných starostí, ako v roku 1919. Keďže nejestvuje jeden silný duchovný prúd, ako huby po daždi vyrastie tridsaťšesť siekt a tie sa budú ešte ďalej deliť.

Ach, aký zvláštny je tento dnešný večer, aká čudná atmosféra. Z izby vidím, ako sa rozsvetujú okná tých budov bez tváří. Počujem rôzne rozhlasové prijímače, ako sa z nich šíria popevky pre záhalčivý dav, čo prišiel spoza oceánov a nepozná dokonca ani len nostalgiiu.

Túto rezignovanú odovzdanosť si človek môže poplieť s obetavosťou, alebo morálnou vznešenosťou. To by bol pekný omyl. Putá lásky, ktoré viažu dnešného človeka k bytostiam ako k veciam, sú tak slabé napnuté, tak povolené, že človek už nepocíti nepochybnosť ako kedysi. To je to strašné slovo

zo židovskej historiky: „Teda ideš tam? Ako budeš ďaleko!“ – „Ďaleko odkiaľ?“ A práve to „odkiaľ“, čo opustili, bolo už iba zväzkom zvykov. V dnešnom čase rozvodov sa ľudia s rovnakou ľahkosťou rozchádzajú s ľuďmi ako s vecami. Chladničky majú vymieňateľné súčiastky. Možno vymieňať aj časti domu, ak je zmontovaný. A žena? A náboženstvo? A strana? Človek dokonca nemôže byť neverný: komu by bol neverný? Odkiaľ vzdialený a neverný čomu? Púšť človečenstva.

FAREBNÉ GÝČE

Nech sú teda tí stádovití ľudia poslušní a spokojní. Ja myslím na niekdajších bretónskych námorníkov, ktorí sa vylodovali ako Magalhães, ako cudzinecká légia vypustená na mesto, na tie uzlíky násilných chůťok a neznesiteľnej nostalgie, ktoré vždy určovali mužov priveľmi prísne zatváraných do ohrady. Vždy bolo treba na ich udržiavanie silných žandárov, alebo pevné zásady, alebo silné viery. Ale nikomu z nich nechýba rešpekt k pastierke hús.

Dnešného človeka držia na uzde mariášom alebo bridžom, vždy podľa toho, k akej kaste patrí. Sme mimoriadne dobre oklieštení. A tak sme konečne slobodní. Odťali nám paže a nohy, potom nás nechali kráčať, kam chceme.

Nenávidím však túto epochu všeobecného totalizmu, keď sa človek stáva poddajným, miernym a pokojným dobytkom. Nanútili nám, aby sme to pokladali za morálny pokrok. Robotníkov z Porúria nahnali pred obrazy van Gogha, Cézanna a farebné gýče. Zvolili si, prirodzene, farebný gýč. Taká je pravda ľudu. Kandidátov Cézanna, van Gogha, všetkých veľkých neprispôsobivých dôkladne zavriú do koncentračného tábora a podrobený dobytok živia farebnými gýčmi.

Ale kam idú Spojené štáty a kam ideme my v týchto časoch všeobecného byrokratizmu? Človek robot, človek termit, človek pendlujúci medzi prácou pri páse Bedeauovho systému a mariášom. Človek pozbavený všetkej tvorivej sily, takže dokonca nevie v srdci vlastnej dediny vytvoriť tanec, ani zložiť pieseň. Človek, ktorého kŕmia konfekčnou kultúrou, štandardnou kultúrou, ako sa kŕmia dobytok. Taký je človek dneška.

NEVIDITEĽNÝ MAJETOK

A ja myslím na to, že ani nie pred tristo rokmi bolo možné napísať *Kňazní de Clèves*, alebo zavrieť sa nadosmrti do kláštora kvôli sklamaniu v láske. Dnes, prirodzene, ľudia páchajú samovraždy.

Snímka: archív

Ale utrpenie tých, čo vstúpili do kláštora, sa môže vyrovnáť prudkej bolesti zubov. Neznesiteľnej. To nemá vôbec nič spoločné s láskou.

Zaiste, jestvuje prvá etapa. Nemôžem zničiť myšlienku, že by sa mali generácie francúzskych detí vrhnúť do pažeráka nemeckého molocha. Tu je ohrozená sama podstata. Ale, ak bude zachránená, nastolí sa základný problém a to problém nášho času. Problém zmyslu človeka. Odpoveď sa však nenúka a mám dojem, že kráčam k najčernejším časom sveta.

Je mi celkom jedno, či ma vo vojne zabijú. Čo zostane z toho, čo som mal rád? Práve tak ako bytosti, myslím tým aj zvyky, nenahraditeľné intonácie, určité duchovné svetlo. Obed v provenšalskej farme pod olivovníkmi, ale tiež Händla.

Nezáleží mi na veciach, čo trvajú ďalej. Dôležité je určité usporiadanie ve-

ci. Civilizácia je neviditeľný majetok, pretože nespočíva vo veciach, ale v neviditeľných putách, čo ich navzájom zväzujú práve takto a nie inak. Bude mať znamenité hudobné nástroje dodávané vo veľkých sériách, ale kde bude hudobník?

Ak sa vrátim živý z toho „nevyhnutného a nevďačného džobu“, vyvstane pred mnou iba jeden problém: čo možno, čo treba povedať ľuďom?

Čoraz menej viem, prečo vám to všetko opisujem. Zaiste preto, aby som to niekomu povedal, lebo o tom vôbec nemám právo rozprávať. Treba iným ľuďom dopriať pokoj, nie zamotávať problémy. Nateraz je dobré, že robíme hlavných účtovníkov na palube našich vojenských lietadiel...

Antoine de la Fayette

(Medzititulky a odseky: redakcia)

PriestorNet

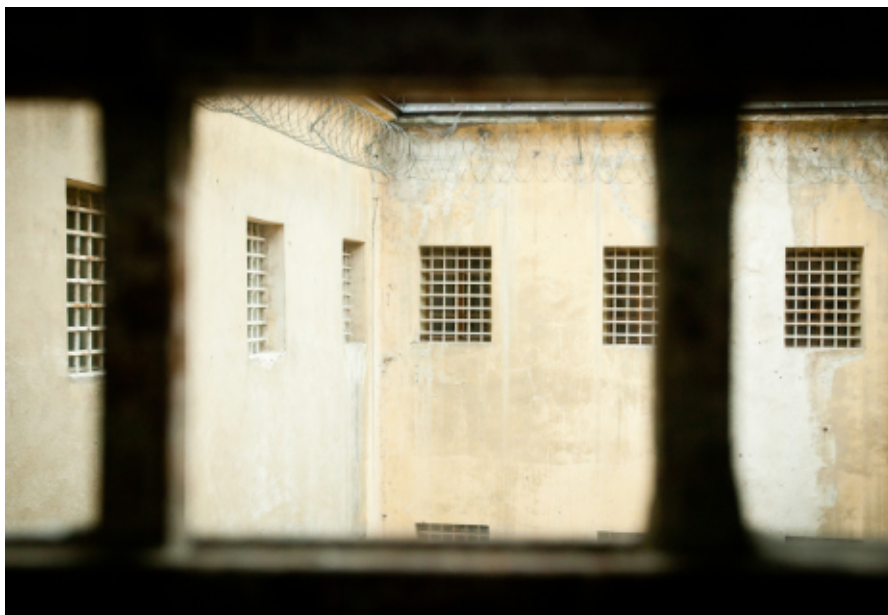
NÁBOŽENSTVO
KULTÚRA
SPOLOČNOSŤ

priestornet.com

Súčasnosť je súca pre pustovníkov, no nemôžeme robiť presne to isté, čo robili Otcovia púšte

V znamení pomsty

Od roku 1989 bolo toho o zločinoch komunistických režimov povedaného a napísaného mnoho. Jednou zo sporných otázok je, odkedy vlastne môžeme o komunistickom režime, a teda aj o odboji proti nemu, u nás hovoriť.

Túto otázku jasne nerieši ani zákonodarca. Spravidla sa hovorí o februári 1948, na druhej strane sa však v inom zákone objavil október 1944. Pritom ale prvé ozbrojené sovietske jednotky na územie Slovenskej republiky (SR) vstúpili už v júli 1944. A už v priebehu augusta nastolili na viacerých jej miestach teror a atmosféru strachu. Príkladom takéhoto rajónu teroru je Turiec a v jeho rámci Sklabaňa, kde už v auguste 1944 sídlili štáby dvoch partizánskych brigád a kde sa pod taktovkou sovietskych komisárov rozbehli masové politické vraždy politicky nepohodlných (členov Hlinkovej gardy, HSLS, slovenských Nemcov, náhodných zajatcov). Jeden z údajov hovorí, že šlo o 119 civilistov a 24 osôb z tzv. Ottovej misie, iný údaj hovorí asi o stovke.

TREST ZA NÁRODOVECTVO

Mnoho sa už povedalo o perzekúciách, procesoch, väzneniach či rehabilitáciách po roku 1948. Nechcem to tu rozvíjať.

Chcem však upozorniť na jednu dimenziu, o ktorej nehovorí ani zákonodarca, ani médiá, ani škola. Je to otáz-

ka prenasledovania Slovákov za ich národné a národnoštátne presvedčenie po roku 1944. Povedané aj inak, o ich prenasledovaní len za to, že boli Slováci, že si žiadali to, čo im patrí. A tu nepochybne patrí aj právo na samourčenie, vrátane štátnej samostatnosti.

Je známe, že na národnej báze Slovákov, predovšetkým inteligenciu, prenasledovali v posledných desaťročiach Uhorska. V prvej ČSR dostali Slováci formálne slobodu, otvorené prenasledovanie sa skončilo. No ostali v pozícii občanov druhej kategórie, ktorým štát nedôveroval a tváril sa, že ich nepotrebuje. V prvej SR dostali Slováci konečne možnosť uplatnenia sa, na ktoré dlho čakali. Tragédiou nášho národa však bolo, že k vyhláseniu štátnej samostatnosti došlo v čase, keď strednú Európu ovládol A. Hitler. Tieto dva osobitné historické javy sa tým akoby spojili a v ďalších rokoch kruto zneužívali na protislovenskú propagandu. Je známe, že po začiatku maďarskej okupácie južného Slovenska od jesene 1938 Slovákov na národnom základe masovo prenasledovali, vyhánali. Toto sa však dialo v tom čase na území maďarského, ergo cudzieho štátu.

POVSTANIE

Ak by som mal ukázať na medzník, kedy začali Slovákov prenasledovať za svoje národné a národnoštátne povedomie na domácom území, ukázal by som na august 1944, na partizánsku činnosť a vypuknutie povstania, pre ktoré komunistická Slovenská národná rada v jeseni 1948 uzákonila názov *Slovenské národné povstanie*. Partizáni a povstalecké vedenie totiž nepokladali Slovensko za osobitnú štátoprávnu jednotku, iba za súčasť ČSR. Všetci, ktorí sa nejakým spôsobom angažovali na báze slovenskej štátnej samostatnosti, boli zradcovia ČSR, pomáhači Hitlera, ktorých bolo treba čo najprísnejšie potrestať. A z tejto ideovej pozície angažovaných Slovákov skutočne prenasledovali či už za ich konkrétnu (alebo domnelú) politickú alebo spoločenskú aktivitu, za národnoštátne presvedčenie a vôbec za to, že si dovolili prijať nejakú funkciu v Slovenskej republike – v štáte, ktorý ich zachránil pred zánikom. Týchto ľudí partizáni neraz zavražďovali, zatýkali, týrali, ba aj vraždili. Napríklad v správe Četníckej stanice Zvolenská Slatina z 9. 9. 1944, keď žandári zatkli skupinu 5 Slovákov na čele s J. Slameňom, sa ako dôvod ich zatknutia uvádza, že „Slameň, Lukášik, Košútovci a Dobák pracovali pre udržanie slovenského štátu“.

Pohroma krajiny a národa pokračovala počas okupácie SR nemeckými jednotkami. Ale aj počas „oslobodzovania“, keď Sovieti masovo odvliekali tisíce občanov do trestaneckých táborov (GULAG) či do zajateckých a internačných táborov (GUVPI). Slovenská asociácia násilne odvlečených ich počet odhadovala na asi 42 tisíc z územia Slovenska. Prví na rane v slovenských obciach boli často práve drobní funkcionári či sympatizanti SR. Ďalších asi päťtisíc stúpencov slovenskej štátnosti bolo už na jar 1945 nútených odísť do exilu.

BENEŠOV (NE)VZŤAH

V máji 1945 došlo k definitívnej obnove ČSR. Tento štát česká politika a Česi vôbec už od roku 1918 chápali ako svoj národný štát, ako obnovenie českej samostatnosti, akurát s pripojením Slovenska. Slovenská politika, tvorená koalíciou komunistov a demokra-

to, si síce po vojne udržala národné orgány a objektívne sa usilovala o rovnoprávnejšie postavenie Slovenska, než aké malo po roku 1918, no čas ukázal, že v štáte, kde je silnejší a slabší rovnoprávnosť nikdy byť nemôže.

Najvyšším predstaviteľom obnovenej ČSR sa stal Edvard Beneš, ktorý existenciu Slovákov ako národa, a teda logicky ani jeho emancipačné úsilie, nikdy neuznával. Vo svojej politike sa nechal viesť úsilím o „odčinenie Mníchova“, teda o likvidáciu všetkých skutkových i domnelých príčin, ktoré viedli k zániku ČSR v rokoch 1938 – 1939.

A tiež úsilím o osobnú pomstu.

O usporiadaní pomerov v povojnovej ČSR v exile v roku 1941 povedal: „*Republiku musíme zaisťovať v prvom rade znútra. Mali sme na seba stále obrátené dva revolvery: jeden zo Sudet a druhý zo Slovenska. Akonáhle sme niekomu nechceli povoliť, tak sa hrozilo u jedných, že sa pripoja k Nemcom a u druhých, že sa odtrhnú. Tieto dva revolvery musíme odstrániť. Najskôr musíme mať dostatočný životný priestor pre Čechov.*“

RETRIBÚCIA

Staronová benešovská republika sa vyrovnala s protivníkmi politicky (zrušenie či neobnovenie väčšiny politických strán), etnickými čistkami (nemecká menšina) i ekonomicky. V prípade Slovákov okrem nútenej emigrácie či exilu najmä prostredníctvom tzv. retribučného (ľudového, revolučného) súdництва. Iniciátorom retribucie bol ešte v exile Beneš, jej realizátorom na Slovensku SNR, ktorá ho oficiálne zriadila dekrétom z 15. mája 1945.

Retribúcia bola formou mimoriadneho súdництва. Jej cieľom bolo retroaktívne potrestať vojnových vinníkov. Je pravda, že fungovala aj v iných častiach Európy. No jej špecifikom a zákernosťou u nás bolo to, že kriminalizovala slovenský emancipačný pohyb. Pre ľudové súdy bolo trestným činom úsilie o dosiahnutie samostatnosti, funkcia či angažovanie sa v SR. Teda to, čo bolo medzinárodne dávno akceptované a garantované – samourčovací právo národa – a v roku 1942 potvrdené aj *Atlantickou chartou*, sa v povojnovom Československu popieralo a kriminalizovalo, pričom sa šlo aj hodne dozađu. Napríklad trestným činom bolo už angažovanie sa za autonómiu od roku 1919. Retribúcia tak postihovala Slovákov z absurdnej ideovo-právnej pozície česko-slovenských občanov, ktorých povinnosťou bolo konať tak, akoby boli občanmi Československa v ča-

se, keď reálne fungovala Slovenská republika. Zámerom bolo exemplárne potrestať protagonistov slovenskej štátnosti (najznámejšou obeťou bol Jozef Tiso) a súčasne zastrašiť národ, aby sa „vyliečil“ z myšlienky na samostatnosť v budúcnosti.

Azda najtrepanejšie pointu česko-slovenskej retribuície pomenoval dr. Ján Balko, ktorý sa ocitol vo väzení kvôli členstvu v Štátnej rade SR: „*Boli sme tu v tejto cele zvláštni vyfabrikovaní zločinci. Podľa riadnych platných zákonov sa ani jeden z nás nedopustil žiadnych zločinov. Dodatočne, svojvoľne vydaným retribučným zákonom vyhlásili všetky vedúce osoby Slovenského štátu za zločincov. Generál Istok bol zločincom, lebo ako veliteľ žandárstva sa staral o poriadok a bezpečnosť v štáte. Dr. Danihel bol zločincom, lebo sa popri svojom zamestnaní staral o hospodárske a právne veci HG. Ružomerský farár Mons. Ferenčík bol zločincom, lebo sa riadnou voľbou ľudu stal poslancom slovenského snemu. Zločincom podľa tohto zákona bol vlastne aj celý slovenský národ, lebo sa odvážil žiť samostatným svojším životom...*“ Inak povedané, títo Slováci museli trpieť za to, že sa v najkritickejších časoch dejín usilovali zachrániť Slovensko a Slovákov.

NEVHODNÁ LITERATÚRA

Len Národný súd v Bratislave, ako najvyššia inštancia ľudového súdництва, vyniesol 17 rozsudkov smrti, zväčša z radov činiteľov SR. Pre porovnanie – Norimberský tribunál nad predstaviteľmi 115 miliónového nacistického Nemecka, ktoré bolo kolískou nacizmu a hlavným vinníkom rozpútania vojny, vyniesol 12 hrdelných trestov. Je pravdepodobné, že ak by predstaviteľov SR súdili v Norimbergu, všetci by prežili.

Bolo tu aj veľké množstvo mimosúdnych postihov, napríklad u študentov (vylúčovanie zo štúdia, zhoršené známky a pod.) len za to, že prejavili nejakú formu sympatií k SR či k jej predstaviteľom.

Už v roku 1945 sa začalo s vyradovaním „nevhodnej“ literatúry, ba čo viac, stretávame sa aj s príkazmi na fyzickú likvidáciu literatúry z čias SR. Vykonávali sa časté „revízie“ knižničných fondov a to nielen v osvetových, ale aj vo vedeckých knižniciach, robili sa tzv. prohibičné fondy, ktoré sa mali vyradovať len preto, aby sa slovensky orientované diela nedostali k čitateľom. Tragické dopady má povojnový československý režim aj na kroniky. V atmosfére protislovenského pohonu sa stratila väčšina obecných a mestských kroník, čím národná pamäť prišla o neoceniteľný prameň pri rekonštrukcii regionálnych dejín 30. a prvej polovice 40. rokov.

VYMAZANIE Z PAMÄTE

Naostatok, odsúdenie myšlienky samostatnosti sa od roku 1945 vykonalo aj v rovine pamät'ovej: v odstránení či likvidácii všetkých pamiatok, symbolov, ktoré pripomínali slovenskú vec. Protislovenská nenávisť zasiahla aj také pamiatky, ako bola napríklad socha roľníka Jozefa Mikuša, ktorý položil svoj život za A. Hlinku počas manifestácie v roku 1921 v Trnave. Mikušovu sochu v centre Trnavy strhli traktorom členovia miestneho zväzu partizánov, a to bez vedomia okresného národného výboru.

Ešte aj pietne miesta sa zneužívali na protislovenskú propagandu, prípadne pamät'ovú manipuláciu. Napríklad na pomníky či tabule vojnových obetí sa uvádzali len obeť česko-slovenského odboja, nie vojnové obeť na strane SR.

Najaktívnejšími bojovníkmi proti SR a vôbec idey slovenskej samostatnosti boli partizáni. Patrili medzi najväčších denunciantov slovensky zmýšľajúcich ľudí. Je preto istým paradoxom, že práve ich nástupnícka organizácia požíva v súčasnej SR neporovnateľné výhody a postavenie ako politickí väzni.

(*Krátené*)

(Odznelo na konferencii v Smoleniciach v roku 2015)

MARTIN LACKO
(Snímky: archív)

Tabuľa na Justičnom paláci neakceptuje historickú pravdu o politických väzňoch

Lož vytesaná do kameňa

Pred dvomi rokmi som prechádzal cez Chorvátsku ulicu v Bratislave, a už zďaleka som zbadal, že na zadnej stene Justičného paláca je osadená nejaká tabuľa.

Kedže bolo pred 18. aprílom, potešil som sa, že slovenským aktivistom, ktorí sa už veľmi dlhú dobu usilovali osadiť pamätnú tabuľu prezidentovi Jozefovi Tisovi a ostatným slovenským politikom, popraveným česko-komunistickou justíciou v politických procesoch po vojne, sa to už konečne podarilo presadiť.

O to väčšie bolo moje sklamanie, keď som prišiel k tabuľi a prečítal si text. Predovšetkým, nebola to tabuľa nijakého vlasteneckého spolku, ale od organizácie, ktorá sa veľmi pochybným spôsobom nazvala *Konfederácia politických väzňov Slovenska* (KPVS). Bola síce venovaná politickým väzňom, ale veľmi výberovo, až od roku 1948. Prirodzene, nechýbajú tam vzletné slová a formulácie, no vieme, že práve pochlebovači a obchodníci s pokútnym tovarom majú vždy veľmi sladký jazyk. Nuž, usilovať sa niekomu nahovoriť, že tu boli politickí väzni až od roku 1948 je jednoducho klamstvo. Teror komunistov tu predsa bol už od roku 1945.

NEČAKALI NA VOĽBY

Hneď po vojne komunisti úplne ovládli vnútro a bezpečnosť a tak to aj vyzeralo. Okamžite sa zriadovali zaisťovacie tábory, v ktorých brutalita dozorcov prekonávala aj tú esesácku – len v tábore v Novákoch od jari do jesene roku 1945 zomrelo 188 osôb, z toho 113 detí na následky neľudského zaobchádzania. Hneď sa pošťatňovalo školstvo, štát „zhabal“ vysokoškolský internát Svoradov a v júli 1945 už uväznili 64 študentov.

Špeciálne na muške bola Katolícka cirkev, veď biskupa Vojtaššáka zatkli už v máji 1945, hneď nato rozpustili všetky katolícke spolky.

Roku 1946 už odhalili niekoľko „protišťatňnych skupín“, ktorých členov prom-

ptne aj uväznili. Pred tzv. demokratickými voľbami a aj po nich sa nešťitili nijakého teroru a postrieľali viacerých politikov Demokratickej strany, ktorí sa komunistom nepáčili.

Ešte v roku 1947 sme tu mali deväť koncentrákov, eufemisticky nazvaných *pracovné tábory*, a okrem popravy slovenského prezidenta, ktorú zahraničná tlač označovala ako „*komunistickú krviľanosť*“, sa už rozbíhali ďalšie monsterprocesy, aké poznáme najmä z 50. rokov. Najskôr 14. septembra v Žiline zatkli 707 „sprisahancov proti republike“, súdruh poverenik Mikuláš Ferjenčík však zďaleka nepoľavoval v revolučnej bdelosti a už o pár dní objavil ďalšiu protišťatňnu organizáciu, tzv. Slovenský akčný výbor, no a v októbri – stále píšeme rok 1947! – sme tu mali ďalšie protišťatňne sprisahanie. Nehovoriac o neľudskom zaobchádzaní, špeciálne s politickými väzňami. Takto by sme mohli pokračovať ad libitum...

NÁRODOVCI PRVÍ NA RANE

V roku 1945 stačilo, že niekto sa zúčastňoval na budovaní prvej SR ako vyšší funkcionár a väznenie mal isté. Nuž, ak ľudia ako Tiso, Mach, Murgaš a ďalší obyvatelia Justičného paláca v rokoch 1945 až 1947 neboli politickí väzni, potom tento termín radšej ani nepoužívajme, lebo nemá zmysel.

Roku 1948 sa už dokonca vracali niektorí z tých tisícov, ktorých hneď v roku 1945 deportovali do komunistických gulagov. A do transportov ich vyberali väčšinou za spolupráce miestnych komunistov, v našej rodine nič o tom vieme. Podľa „KPVS“ (úvodzovky sú správne) to boli možno iba účastníci nejakej odborárskej rekreácie v spriateľnej zemi.

Ak chceme považovať rok 1948 za nejaký medzník, tak len v tom zmysle,

že vtedy sa začala totalita, keď už komunisti chytili do rúk absolútne všetko. Ale komunistický teror tu bol najneskôr od roku 1945.

Žeby tento teror zaregistrovali až po roku 1948 iba preto, lebo potom už začal požírať aj niektorých komunistov? Či už aj viacerých prominentných tzv. demokratov, ktorí si mysleli, že keď sa načisto podložia komunistom, že sa im nič nestane? Alebo žeby to boli iba takí hlupáčikovia, ktorí neovládajú ani len malú násobilku svojej histórie?

TRI SKUPINY

Skúsme hľadať ešte iný dôvod. Každý štát má svoje špecifiká, aj čo sa týka politických väzňov. Slovenskí politickí väzni po roku 1945 sa môžu rozdeliť zhruba na tri hlavné skupiny: kresťania, slovenskí vlastenci a antikomunisti, kde máme široké spektrum prenasledovaných – od tých, ktorí odolávali združstevňovaniu, cez ideologických odporcov komunistickej ideológie až po tých, ktorí chceli z toho raja ujsť.

Isteže, ono sa to všelijako prelínalo, pretože napríklad „antikomunistickú“ činnosť s obľubou veľmi často našli vlastencom len za to, že ináč ich odsúdiť nevedeli, alebo z taktických príčin, aby nebolo až tak vidno, že ide najmä o boj proti Slovákom. Inokedy naopak, vo vnútrostraníckom boji o korytá sa občas využila aj karta dobre známeho „buržoázneho nacionalizmu“. (Pozoruhodné, v Čechách takáto úchylka od pravej komunistickej viery neexistovala...) Aj v boji proti Cirkvi sa veľmi často používali rôzne zástupné dôvody. Toto je však téma na hlbšie spracovanie, do ktorej sa nechcem púšťať.

Každý, kto zažil komunistický teror si však dobre pamätá, že v prvých rokoch sa postihovalo najmä slovenské vlastenecké uvedomenie, ku koncu re-

žimu už bolo ťažisko najmä na protikomunistických činoch, pretože neľudský teror v 40. a 50. rokoch slovenskú otázku pomerne nadhlo umlčal a eštebáci ju mali veľmi dobre pod kontrolou, pretože bola pre nich absolútnou prioritou. Vládlo sa predsa z Prahy.

Keď však po páde totality slovenská otázka opäť ožila, reaktivovali sa aj staré kádre, ktorých náplňou práce bol boj proti slovenskej samostatnosti. Boj proti Cirkvi mal zase celý čas pomerne stálu intenzitu, s malou výnimkou 60. rokov.

BEZ INVENCIE

Tu nemôžeme obísť spôsob vzniku súčasnej „KPVS“, podpísanej na tejto slávnej tabuli. Pôvodná organizácia politických väzňov, KPVS bez úvodzoviek, vznikla prakticky hneď po páde komunizmu. Konfederácia politických väzňov Slovenska bola, a kontinuálne aj pod novým menom je to stále organizácia, ktorá rovnomerne zastupuje a reprezentuje všetky tri hlavné vrstvy obetí prenasledovaných komunizmom. Aby presnejšie vyznačila svoj profil, na sneme v júni 1999 sa KPVS premenovala na Zväz protikomunistického odboja (ZPKO).

Toto sa evidentne niektorým súdruhom nepáčilo, a tak odrazu založili úplne novú organizáciu, ktorej však dali pôvodný názov neprerušovane existujúcej organizácie, ktorá si len zmenila názov. Čiže, dezinformácia ako hrom, ako odpísaná z eštebáckeho šlabikára na rozkladné operácie. Keď pôvodná KPVS, teraz PV ZPKO, vydávala a vydáva časopis s názvom *Svedectvo*, nová, pokrokovejšia „KPVS“ začala vydávať *Naše svedectvo*. Ako vidno, súdruhovia si na originalitu nijak zvlášť nepotrpeli, veď najdôležitejšie bolo prikrýť a postupne vymazať pôvodnú organizáciu.

Našťastie, veľká väčšina sa nenechala oklamať. Je však zaujímavé, že hoci k nim prešlo iba okolo 15 % pôvodných, vo väčšine pomýlených členov, zrazu sa topili v peniazoch. (Veď niektorí tam asi aj preto prešli, s čím organizátori rátali. No keď si uvedomíme ich celoživotné utrpenie, možno im to ani veľmi zazlievať nemôžeme.)

Chytrácke reči, že pôvodný názov nebol zaregistrovaný a právne chránený, nič nemení na situácii, že to bolo hlboko nečestné konanie. Ak mne niekto zoberie topánky pred dverí, pretože vie, že už dávno na ne nemám bloček, aby som dokázal, že sú moje, to ešte neznamená, že to nie je krádež.

NOMEN OMEN

Ale vráťme sa k našej ohromnej tabuli. Ludový jazyk už jej hneď dal aj pomenovanie: *Protitisovská*. Ako vieme, ľudový jazyk je občas jednoduchý, ale takmer vždy výstižný. Tak aj tu, bez dlhého otáľania sa udrrel klinec presne po hlavičke. Tabuľa má jednoducho vsunúť do podvedomia, že tí, ktorí tr-

peli za Slovensko, si nijakú úctu nezasluhujú.

To, ako sa správajú naozaj kultúrne a charakterní ľudia, ktorí sa nehanbia za seba ani za svojich predkov, nám práve v nedávnych dňoch koncom apríla predviedli Japonci, keď sa asi 150 poslancov ich parlamentu prišlo zmieriť pokloniť k pamätníku Yasukuni, ktorý je venovaný obetiam vojny. Nijak ich netrápilo, že je tam pochovaných aj 14 vojakov, odsúdených ako „vojnových zločincov“.

Ozaj, nie je zaujímavé, že vojnoví zločinci sú vždy len na strane porazených? U nás sme dokonca ani žiadnych vojnových zločincov nemali, napriek tomu, že sa občas takáto dezinformácia vypustila z čechoslováckych a komunistických kruhov. Tak za čo sa hanbíme? Za to, že sme ešte tu?

Touto tabuľou si organizácia s pochybným názvom vystavila iba ďalšie vysvedčenie. Jednoducho – aký názov, taká tabuľa. Tabuľa hanby, podpísaná „KPVS“.

JÁN LITECKÝ ŠVEDA

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

SVEDECTVO

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Štóla judášov

Keď berú človeku najsvätejšie veci, vykvitne v jeho srdci krvavá ruža bolesti. Keď na konci vojny červená moc začala brať ľudom osobnosti, vieru a ideály, srdce KAROLA STRMEŇA to vyplakalo v básňach.

Elégia

Tyrani so svätožiarou!
Červivé srdcia!
Příkladná zhoda za peniaze!

Slováci, národ vystavený skaze,
kedy sa z vašich komínov
vyvalí dym a zakryje, čo hanba
nezakrýva?

Ó, Pane pastierov a beľučkého stáda,
pozri, pozri,
plánuje sa tu hrdúsenie nemlúvniat!
Národ! Národ! Národ!

Meno nám zobrali
a vraj sa hanbiť máme zaň.
Zabíjali, štóla Slobody
ich rozhrešuje k novým vraždám
zvráteným.

S pekelníkmi sa spojili
oproti bezbrannému.
Náš chlieb je kosť a naša nádej poprava.
Kde si, ó, Pane? Opona sa roztrhla.

Ako nás precúdili,
inštalovali národného kata!
Kyslinou páchnu na Slovensku žaláre.
Už nadletuje oblak nových kobyliiek
zohaviť naše cintoríny.

Na palici Boha
útroby našich nrtvých
a ďalších mrtvých.
Učíme sa lekciiu.

Bojovníci, až vaše kosti spráchnivejú
na hnojisku, kde liečili sa psi,
ožijú slučky mučeníkov
na miriády nečakaných súhvezdí.

Lebo je ešte požiar v útrobach,
nad rukami kata
a na strechách je požiar,
a nezastane.
Nad toto Amen bezprávia a nad chichot
zo stredy zeme ako gejzír bez tvaru
týči sa plač.

Šibenice

Kvapkami krvi poľkaný ker
praská a stená, kvíliac ponad časmi,
a pod nimi stojí Lucifer
s červenou hviezdou medzi vlasmi.
Celá zem srší v požiari,
v rumy sa rúti, v krv sa pení.
Sudcovia v čiernom talári
do prázdna hľadia ako vyjavení.

Nad mrákavy a prepahliská
bolestne ľahko, potichúčky,
jak vietor, ktorý dierkou kľúča píska,
kolembajú sa slučky:
sú ako vence hriešnych dcér,
nebeské oká, oká prázdnej sietei.
Zaštrngal nimi Lucifer
a nebe slučiek infernálne sviati.

„Prázdne je nebo belasé,
zabilo Boha slávne ruské plemä,
a preto ani po čase
neobrátia sa vetry tejto zeme.
Do raja vošli národy,
všetko sa jagá v purpurovom kvete.
Vražda je znakom slobody.“
To vraví bes. Len ďalej. Počujete?

„Nech žije Stalin! Slávny súd,
čakáme, aby rozhodnutie padlo.
Zhromaždili sme veľký ľud
a zvedavci sa hrnú na divadlo.
Nebojíte sa hnevu svätej luzy?
Rozsudok vyniesť! Splňte dielo slávy!
Hlavné, že vy to nie ste na haluzi.“
Megafón hučí, vreštia čierne davy.

Nad priepasti a chrámy hája,
nad mraky čierne ako šstice
vypínajú sa stĺpy mája,
vysoké štíhle šibenice.
Kat kloní sa a na krv rýchle
rozsýpa sivé popoly
a nad ním hore v zimnom víchre
kolembajú sa mŕtvolky.

Ó, šibenice krvavé,
krkavčie domy, tvrdá naša spása!
Nad vami vtáctvo túlavé
vyspevuje a o nič nestará sa.
Ale tí, ktorí vedú boj,
do očí susedov pohrdavo pľujú.
Krv kysne, páchne ako hnoj,
a stále viacej nám ich popravujú.

Teraz sa všetko rozhodne:
alebo zem sa zrúti hníla, hluchá,
alebo mestá slobodné
osvetlí, Pane, žiara tvojho Ducha.
Alebo z našich obetí
sa stane hračka diabla víťazného,
alebo Duch tvoj prilieti
nad suché vápno hrobu masového.

Nočná pieseň

Ideme popod súhvezdia
a svetielkuje čas
Vo vlasoch prsty
hľadím hore do tmy
Zem leží hore hrotmi
Plieskajú clivé klnutia a mráz

a bolí bolí život neživotný
odlomok stonku

Otčina naša! Judášove bozky!

ale nech bolí, bolí ešte raz
hviezdami chvie sa ubolený hlas

Staňte sa členom Klubu časopisu VOX

Časopis VOX je závislý od podpory svojich čitateľov.

Predplatením si časopisu

a získaním aspoň jedného predplatiteľa

alebo akýmkoľvek finančným darom

sa automaticky stávate členom klubu.

**Členom klubu môže byť jednotlivec, rodina,
spoločenstvo či firma.**

Viac informácií získate na www.vox.prikryl.sk

VOX

spája

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com 0918 472 420

Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre

VOX

Celý ročník
si môžete objednať

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te

priezvisko a adresu

VOX

Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre

Vydáva Rada KBS pre vedu, vzdelanie
a kultúru

Adresa redakcie: Dvojkřížna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.
Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox.zdruzenie@gmail.com
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
SK03 0200 0000 0035 0204 0751